

Projev prezidenta republiky Petra Pavla na konferenci Diplomacie a bezpečnost

9.11.2023 - Petr Pavel | Správa Pražského hradu

Vážená paní předsedkyně Poslanecké sněmovny, vážený pane ministře, vážení hosté, dámy a pánové,

dobré ráno vám všem a děkuji za pozvání na tuto konferenci.

V posledních letech se bohužel stává zvykem, že jakékoli vystoupení k otázkám zahraniční politiky, bezpečnosti začíná prohlášením, že svět, v němž žijeme, se stává méně bezpečným a méně předvídatelným. Já bohužel nemohu začít jinak, protože existující konflikty se stále prohlubují a přibývají i nové. K obavám vedou rostoucí sebevědomí a asertivita revizionistických mocností i teroristických organizací, polarizace uvnitř našich společností i ve světě, dále překotný technologický rozvoj, dezinformační vlny, křehkost mezinárodního hospodářského i právního modelu nebo obavy z dopadů přicházející klimatické krize.

Po dlouhé době si v Evropě uvědomujeme reálnou hodnotu slova mír, ale také fakt, že jeho zachování stojí velké zdroje a také oběti. Ruská invaze proti Ukrajině byla pro mnohé šokem a vytrhla nás z přesvědčení, že válka nám již nehrozí. Je třeba říci, že reakce Ukrajiny a Západu na ruskou agresi nám do určité míry dodala sebedůvěru, zůstává jednotná, účinná. Pomoc západních zemí, přestože u některých z nich byla zpočátku váhavá, tak na konec svým rozsahem se ukazuje velice hodnotná.

Rusko ale ani zdaleka není na Ukrajině poraženo. Naše země naštěstí dobře ví, že je rozhodující, abychom v podpoře Ukrajiny pokračovali ve všech oblastech, protože případný úspěch Ruska na Ukrajině by byl naším společným neúspěchem. Je to klíčové pro nás, pro Evropu ale také pro mír a stabilitu v celém světě. Musíme společně zabránit tomu, aby se ruská imperiální politika nestala zdrojem inspirace pro možné následovatele.

Nejde totiž jen o Ukrajinu. Rozkolísání mezinárodního řádu je patrné téměř všude. Probouzejí se zamrzlé konflikty, například na Kavkaze. Stále větší znepokojení způsobuje vlna vojenských převratů v afrických zemích především v Sahelu. Výbušný potenciál současné krize na Blízkém východě, kterou vyvolal barbarský útok Hamásu na Izrael, je pak zřejmý asi nade vše. Zajištění bezpečnosti naší země a našich občanů, čemuž je nakonec věnována i dnešní konference, je proto úkolem, který nenechává příliš prostoru pro chyby.

Uznání zaslouží vláda, Ministerstvo zahraničí jako gestor za letos schválenou Bezpečnostní strategii, která jasně ukazuje, že si naléhavost situace a veškerých rizik uvědomujeme a zároveň máme jasnou představu o tom, co si od nás tato situace žádá.

Musíme být předvídaví, schopní pohotových reakcí i součinnosti se spojenci. K tomu musíme mít po ruce ty správné nástroje. Neobejdeme se samozřejmě bez moderně vybavené a profesionálně vedené armády a dalších dobře připravených bezpečnostních složek.

Bezpečnostní hledisko je nutné zohledňovat i v ekonomice, energetice, v boji proti klimatickým změnám nebo v kybernetickém a informačním prostoru. Za doménu, která si v tomto ohledu zaslouží naši speciální pozornost, pak považuji postupné zavádění umělé inteligence.

Jedním z klíčových nástrojů pro zajištění naší bezpečnosti musí zůstat i diplomacie. Personálně silná, jednotná, opírající se především o zodpovědné a efektivní diplomaty. Role diplomacie dovnitř státu je zřejmá. Přidaná hodnota informací, které získávají v terénu diplomaté, je jednoduše nezastupitelná.

Stěžejní je však role zahraniční politiky navenek. Naše bezpečnost si žádá nejen klasický rozvoj politických vztahů. Soupeření, jehož jsme chtěli nechtěli součástí, má svůj ekonomický, technologický i sociální rozměr. Dnes potřebujeme posilovat především takové hospodářské vazby, které sníží naši závislost na nespolehlivých partnerech, posílí naši odolnost a pomohou nám k návratu na technologickou špičku.

Ve světě dnes přesvědčeně vystupujeme jako zastánci mezinárodního řádu postaveného na pravidlech. Oporou nám je naše historická zkušenost, včetně úspěšné integrace do rodiny demokratických zemí.

Na pozadí agrese Putinova Ruska proti Ukrajině musíme získávat na svou stranu co nejvíce partnerů. Nechceme dopustit, aby se prosadil názor těch, kdo mezinárodní řád považují jen za nástroj prosazování zájmů Západu a usilují o jeho rozvrat. Přitom zůstáváme otevření věcné diskuzi o jeho adaptaci reagující na podstatné změny ve světě.

Také v případě sílící krize na Blízkém Východě je role diplomacie nezastupitelná. Odsuzujeme jakékoli projevy barbarského násilí na civilistech a samozřejmě agresi v principu. Zdůrazňujeme naše jasná východiska a pevné hodnotové postoje. Pragmaticky kultivujeme bilaterální vztahy. Přispívejme k tomu, aby se konflikt nerozšířil. A pomáhejme hledat řešení vedoucí k mírovému soužití.

V rostoucí míře platí, že naše vlastní zájmy mají dnes globální rozměr. Musíme proto aktivně usilovat o spojenectví obdobně smýšlejících zemí bez ohledu na vzdálenost, ať už jsou s námi v různých orgánech a organizacích jako jsou NATO, Evropská unie, nebo ať jsou to státy, které jsou zatím organizovány jinde, anebo vůbec ne. Jsem přesvědčen o tom, že v souboji o podobu světa uspějeme jedině jako součást takového širokého společenství.

Naše diplomacie musí být proto aktivní také v zemích globálního Jihu. Jde o země, které jsou v mnoha ohledech zranitelné. Jejich nestabilita, případně příklon ke globálním autoritářským aktérům, pro nás představují reálnou bezpečnostní hrozbu. Opakovaně jsem zdůrazňoval, že jsme řadu zemí zejména v Africe zbytečně ponechali napospas ruskému a čínskému vlivu a nenabídli jsme jim přitažlivou alternativu.

Vítám, že se nyní Česko snaží vrátit na ztracené pozice a nabízet férová partnerství. Pragmaticky a s rozmyslem uvádějme do života českou strategii vůči Africe. Jako jednu z prvních zahraničních návštěv jsem na Hradě přijal prezidenta Mosambiku a další návštěvy z Afriky, ale i do Afriky budou následovat. Potvrzuje se také náš předpoklad, že v řadě afrických zemí česká značka zůstává stále vysoko.

Vážení účastníci dnešní konference, zahraniční služba má před sebou velice důležité a těžké úkoly a já jsem přesvědčen, i v konfrontaci s tím, co se děje ve světě, že diplomacie vždycky musí předcházet vojenským řešením a teprve tehdy, když se vyčerpají její nástroje, tak přichází na řadu řešení silou.

Česko má to štěstí, že má ve své zahraniční službě nemalé bohatství, a to zejména v kvalitních a velice kompetentních lidech. Stejně jako ostatní prvky zajištění naší bezpečnosti, ani profesionální diplomacie není zadarmo a vyžaduje odpovídající zdroje. Rád bych proto zdůraznil, že investice do modernizace a posilování naší diplomacie a přípravy na výzvy 21. století vnímám jako investici, která se nám do budoucna rozhodně vyplatí.

Závěrem mi dovoluji na této půdě poděkovat za dosavadní velice dobrou spolupráci mezi Černínem a Hradem.

Děkuji a přeji vám úspěšnou konferenci.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/diplomacie-a-bezpecnost-17469>